

WYMAGANIA EDUKACYJNE ORAZ KRYTERIA OCENIANIA DLA PSM w OPOLU

Przedmiot główny:

Tuba

PIERWSZY ETAP EDUKACYJNY

Cykl 4-letni

Opracował: mgr Janusz Wyrwał

Opracowane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego

Dz.U. z 2023 r., poz. 1754

Opole 2023

WYMAGANIA EDUKACYJNE

CELE KSZTAŁCENIA

1. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – puzon
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie
3. Prezentacja publiczna
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym

TREŚCI NAUCZANIA I KRYTERIA WERYFIKACJI

1. **Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego –tuby**
 - 1) Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;
Uczeń:
 - Określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - Omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo;
 - 2) Historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;
Uczeń:
 - Omawia w zarysie historię tuby i jego odmiany;
 - Wymienia reprezentatywne utwory oraz ich kompozytorów z różnych epok;
 - Wymienia wybitnych tubistów o znaczącym dorobku artystycznym;
 - 3) Budowa i pielęgnacja instrumentu;
Uczeń:
 - Nazywa elementy tuby oraz określa zasady jego pielęgnacji;
 - Orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych;
 - Wyjaśnia zasadę funkcjonowania mechanizmu wentylowego.
 - 4) Technika wykonawcza;
Uczeń:
 - Omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na tubie;
 - Opisuje możliwości techniczne instrumentu;
 - Wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację;
2. **Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie**
 - 1) Aparat gry;
Uczeń:
 - Prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia;
 - Kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry;
 - 2) Technika gry;
Uczeń:
 - Stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;

- Postępuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji;
 - Dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów;
 - Stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku;
 - Dysponuje prawidłową emisją dźwięku;
- 3) Interpretacja;
Uczeń:
- Interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela;
 - Wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną;
- 4) Specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;
Uczeń:
- Postępuje się specjalistyczną terminologią;
 - Realizuje zasady notacji muzycznej
 - Czyta nuty a'vista;
- 5) Samodzielna praca;
Uczeń:
- Przestrzega bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - Realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;
 - Kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;
 - Potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
 - Stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;
 - Stosuje różne metody zapamiętywania tekstu nutowego;
 - Korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;
 - Planuje i organizuje systematyczną pracę;
- 6) Współpraca;
Uczeń:
- Realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;
 - Dostosowuje sposoby gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii;
 - Współpracuje z akompaniatorem;

3. Prezentacja publiczna

1) Praktyka estradowa;

Uczeń:

- Koncentruje się podczas występu;
- Opanowuje treść;
- Stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;

- Wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru;
- 2) Prezentacja w mediach cyfrowych;
Uczeń:
- Korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;
 - Obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry;

4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym

1) Rozwój artystyczny i zawodowy;

Uczeń:

- Analizuje własne kompetencje;
- Aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
- Wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności;
- Dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
- Aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym;

2) Etyka zawodowa;

Uczeń:

- Przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;
- Przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne;

Klasa I

Okres I:

- znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu
- umiejętności nazwania poszczególnych części tuby
- składanie i rozkładanie instrumentu
- podstawy konserwacji i umiejętność czyszczenia instrumentu
- zasady higieny w ćwiczeniu (czystość jamy ustnej, rąk, właściwe miejsce do ćwiczenia, oświetlenie, pulpit, akustyka pomieszczenia)
- rozluźnianie ciała i adaptacja do instrumentu
- zasady wydobycia dźwięku
- wartości nut i prawidłowa pulsacja
- poznanie skali C – c1
- śpiewanie i rozpoznawanie interwałów
- czytanie nut i gra z nut
- gamy durowe F, G i pasaże w obrębie jednej oktawy

Okres II:

- utrwalanie podstawowych wiadomości z historii instrumentu
- utrwalanie wiadomości z zakresu konserwacji i umiejętność czyszczenia instrumentu
- zasady higieny w ćwiczeniu (czystość jamy ustnej, rąk, właściwe miejsce do ćwiczenia, oświetlenie, pulpit, akustyka pomieszczenia)
- rozluźnianie ciała i adaptacja do instrumentu – utrwalanie prawidłowych nawyków
- zasady wydobycia dźwięku – utrwalanie, ćwiczenia wzmacniające mięśnie zadęciowe

- wartości nut i prawidłowa pulsacja
- poznanie skali C – c1 – utrwalanie i rozszerzanie skali ucznia
- śpiewanie i rozpoznawanie interwałów
- czytanie nut i gra z nut
- gamy durowe D, Es i pasaże przez dwie oktawy
- proste popularne melodie solo lub z akompaniamentem
- do 12 ćwiczeń z podręcznika
- do czterech utworów (pamięciowo)
- cztery duety z podręcznika

Program przesłuchania końcowo – rocznego (nieobowiązkowego):

Część techniczna:

Gama z trójdźwiękiem

Dwa ćwiczenia

Część repertuarowa:

Utwór solo lub z fortepianem - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa II

Okres I:

- Dalsza praca nad postawą i oddechem. Długie dźwięki
- Stopniowanie dynamiki; zwiększenie wymagań w zakresie intonacji, brzmienia dźwięku oraz rytmu
- Poznanie skali B – f1
- Rozpoczęcie pracy nad biegłością
- Rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- Próby gry z akompaniatorem
- do 14 etiud (łącznie z ćwiczeniami ze „Skoły”)
- do Czterech drobnych utworów, w tym dwa na pamięć
- Jeden występ publiczny w semestrze (konkurs techniczny, popis klasowy, itp.)

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Dwie gamy (dur, moll) różną artykulacją, trójdźwięki w przewrotach, zaawansowani – tercje

Dwie etiudy o różnych problemach

Część repertuarowa:

Utwór z fortepianem - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

OkresII:

- Utrwalanie zagadnień związanych z postawą i oddechem. Długie dźwięki, ćwiczenia intonacyjne

- Stopniowanie dynamiki; zwiększenie wymagań w zakresie intonacji, brzmienia dźwięku oraz rytmu
- Utrwalanie poznanych gam i pasaży, poszerzanie skali instrumentu
- Kontynuowanie pracy nad biegiem
- Rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- Próby gry z akompaniamentem i duetów
- do 14 etiud (łącznie z ćwiczeniami ze „Skoły”)
- do czterech drobnych utworów, w tym dwa na pamięć
- Jeden występ publiczny w semestrze (konkurs techniczny, popis klasowy, itp.)

Przesłuchanie techniczne:

Dwie gamy (dur, moll) różną artykulacją, trójdźwięki w przewrotach, zaawansowani – tercje
Dwie etiudy o różnych problemach

Program egzaminu promocyjnego:

Utwór z fortepianem - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa III

Okres I

- Praca nad postawą i oddechem
- Kształtowanie dźwięku
- Doskonalenie techniki
- Stopniowanie dynamiki
- Rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- Nauka czytania w kluczu tenorowym
- Rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- Gamy z trójdźwiękami w całej poznanej skali
- do 16 ćwiczeń (w tym etiudy)
- do czterech drobnych utworów, w tym dwa na pamięć
- Jeden występ publiczny w semestrze

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Dwie gamy (dur-moll) z ćwiczeniami według schematu

Dwie etiudy o różnych problemach

Część repertuarowa:

Utwór z akompaniamentem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Okres II:

- Praca nad postawą i oddechem – kontynuacja, utrwalanie
- Kształtowanie dźwięku – długie dźwięki, praca nad barwą

- Doskonalenie techniki – rozwijanie biegłości technicznej
- Stopniowanie dynamiki
- Rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- Praca nad intonacją – duety, ćwiczenia intonacyjne, praca nad kantyleną
- Nauka czytania w kluczu tenorowym
- Praca nad artykulacją
- Rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- Gamy z trójdźwiękami w całej poznanej skali
- do 16 ćwiczeń (w tym etiudy)
- do czterech drobnych utworów, w tym dwa na pamięć
- Jeden występ publiczny w semestrze

Przesłuchanie techniczne:

Dwie gamy (dur-moll) z ćwiczeniami według schematu
Dwie etiudy o różnych problemach

Program egzaminu promocyjnego:

Utwór z akompaniamentem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

Klasa IV

Okres I:

- Doskonalenie jakości dźwięku – praca nad doskonaleniem barwy
- Wyrabianie techniki
- Praca nad różnicowaniem dynamiki i artykulacji
- Gamy durowe i molowe z pasażami do czterech znaków
- Zagadnienia interpretacyjne utworów
- Rozwijanie umiejętności gry zespołowej – zespoły klasowe
- do 16 etiud lub ćwiczeń
- do trzech utworów
- Jeden występ publiczny w semestrze

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Dwie gamy (dur-moll) z ćwiczeniami według schematu
Dwie etiudy o różnych problemach
Gra a vista

Część repertuarowa:

Utwór z akompaniamentem fortepianu - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.

OkresII:

- Doskonalenie jakości dźwięku – praca nad doskonaleniem barwy

- Wyrabianie techniki
- Praca nad różnicowaniem dynamiki i artykulacji
- Gamy durowe i molowe z pasażami do czterech znaków
- Zagadnienia interpretacyjne utworów
- Rozwijanie umiejętności gry zespołowej – zespoły klasowe
- Przygotowanie do egzaminu końcowego
- do 16 etiud lub ćwiczeń
- do trzech utworów, w tym jeden cykliczny
- Jeden występ publiczny w semestrze

Przesłuchanie techniczne:

Poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej, Gra a vista.

Program egzaminu promocyjnego - końcowego:

Wykonanie jednego utworu solowego z akompaniamentem - utwór lub fragment utworu do realizacji z pamięci dostosowany do indywidualnych możliwości pamięciowych ucznia.